

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, czerwiec 2010

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/74/2010

**OPINIE O STOSUNKACH
POLSKO-ROSYJSKICH**

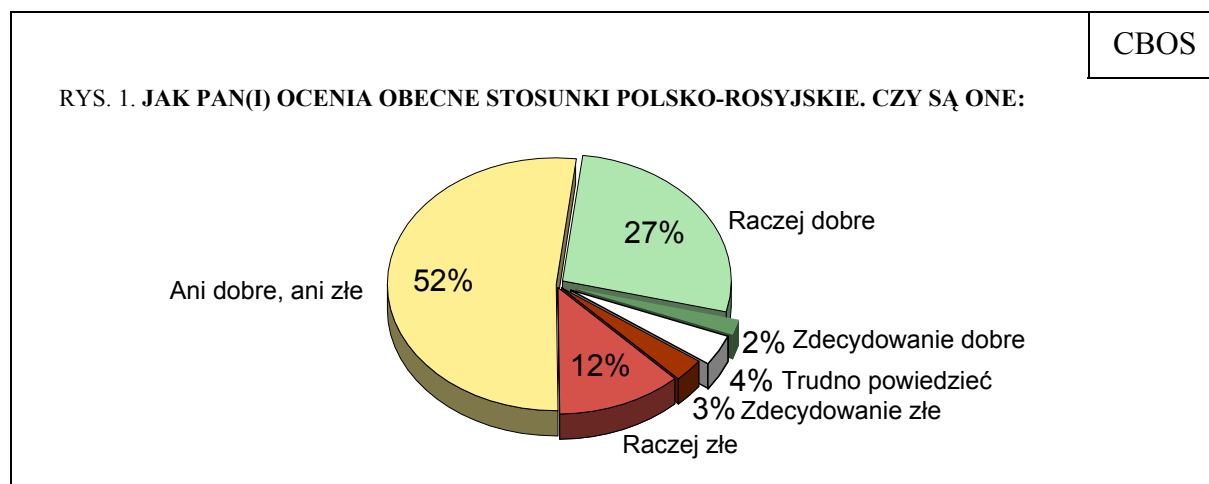

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
4 lutego 2010 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Co pewien czas sprawdzamy, jak opinia publiczna postrzega sytuację Polski na arenie międzynarodowej i jej relacje z innymi państwami. W jednym z ostatnich sondaży¹ zapytaliśmy respondentów o stosunki polsko-rosyjskie uzupełniając zadawane dotychczas pytania o problematykę, która wydaje się teraz nieodłączna w pojmowaniu tych relacji, a więc o kwestie wynikłe z katastrofy polskiego samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem.

W maju nastąpiła zauważalna zmiana opinii na temat obecnych stosunków polsko-rosyjskich, które dotychczas zazwyczaj postrzegane były jako raczej chłodne. Obecnie dwukrotnie więcej osób ocenia je jako dobre (29%) niż jako złe (15%). Nadal najliczniejsza (52%) jest grupa osób określających stosunki polsko-rosyjskie jako ani dobre, ani złe.

W porównaniu z pomiarem realizowanym w marcu odsetek opinii pozytywnych wzrósł o 21 punktów, w podobnym stopniu ubyło głosów krytycznych (o 23 punkty).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (240) przeprowadzono w dniach 8–13 maja 2010 roku na liczącej 1000 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	IV 2000	II 2002	IV 2005	VI 2005	XII 2005	XII 2006	VI 2007	IV 2008	IX 2008	IX 2009	III 2010	V 2010
	w procentach											
– dobre	2	19	6	3	3	2	2	12	5	4	8	29
– ani dobre, ani złe	47	66	55	33	41	24	37	56	36	51	50	52
– złe	40	9	31	57	51	63	54	27	56	40	38	15
Trudno powiedzieć	10	6	8	7	5	11	7	5	4	5	4	4

We wszystkich analizowanych grupach społecznych i demograficznych przeważają ci, którzy opisują stosunki polsko-rosyjskie jako ani dobre, ani złe. O tym, że są one dobre, relatywnie częściej niż przeciętnie przekonani są najstarsi ankietowani oraz osoby mające lewicowe poglądy polityczne. O złych relacjach między Polską i Rosją częściej niż inni mówią badani znajdujący się w złej sytuacji materialnej, deklarujący prawicową orientację polityczną oraz uczestniczący w praktykach religijnych kilka razy w tygodniu. W grupach społeczno-zawodowych najwyższy poziom krytycyzmu w ocenie tych relacji odnotowujemy wśród rolników.

Pozytywne oceny stosunków polsko-rosyjskich przeważają nad negatywnymi w potencjalnych elektoratach SLD i PO, natomiast wśród wyborców PSL oraz PiS opinie na ten temat są zdecydowanie bardziej podzielone.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie. Czy są one:			
	dobre	ani dobre, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD*	43	50	7	0
PO	38	50	11	1
PSL*	26	44	22	8
PiS	22	54	23	1
Niezamierzający głosować	27	53	13	7

* Wyniki dotyczące tych elektoratów należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielkie ich liczebności w badanej próbie

Osoby śledzące wydarzenia polityczne oraz przynajmniej średnio interesujące się polityką częściej niż pozostałe określają relacje między Polską i Rosją jako dobre. Jednak niezależnie od stopnia zainteresowania polityką we wszystkich grupach przeważa opinia, że stosunki polsko-rosyjskie są ani dobre, ani złe.

Tabela 3

Zainteresowanie polityką	Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie. Czy są one:			
	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	38	46	14	2
Średnie	32	51	15	2
Niewielkie	24	56	15	5
Żadne	18	56	14	12

Wyniki naszych badań przeprowadzonych w ostatnich dziesięciu latach świadczą o tym, że raczej trwałe i względnie stabilny jest optymizm Polaków co do możliwości ułożenia stosunków polsko-rosyjskich na zasadach partnerstwa i przyjaźni. Nadal zdecydowana większość badanych (70%) wierzy w przyjazne i partnerskie relacje między Polską a Rosją, natomiast ponad jedna piąta (22%) wyraża w tej sprawie sceptycyzm.

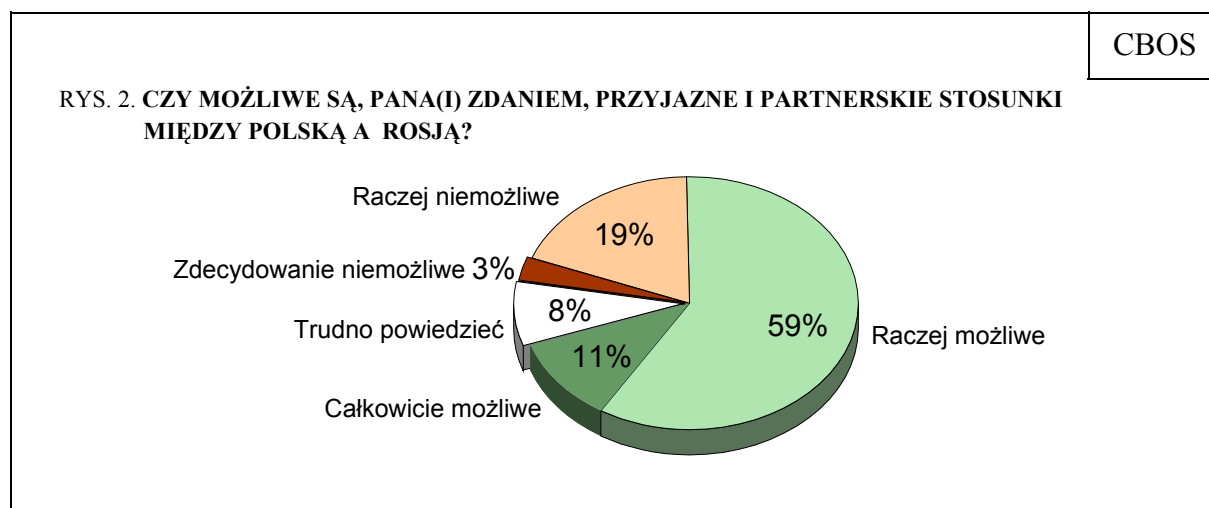

Tabela 4

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Wskazania respondentów według terminów badań								
	V 2000	IX 2002	VII 2003	IV 2005	V 2006	VI 2008	VI 2009	IX 2009	V 2010
	w procentach								
Możliwe	69	81	77	75	69	69	66	68	70
Niemożliwe	30	17	22	23	27	19	26	24	22
Trudno powiedzieć	1	2	1	2	4	12	8	8	8

We wszystkich wyodrębnionych elektoratach partyjnych przeważa opinia, że możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską i Rosją. Najbardziej sceptyczni w tej kwestii są ankietowani, którzy w najbliższych wyborach parlamentarnych zagłosowaliby na PiS.

Tabela 5

Potencjalne elektoraty	Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?		
	Możliwe	Niemożliwe	Trudno powiedzieć
	w procentach		
SLD*	81	17	2
PO	81	13	6
PSL*	77	14	9
PiS	59	36	5
Niezamierzający głosować	63	24	13

* Wyniki dotyczące tych elektoratów należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielkie ich liczebności w badanej próbie

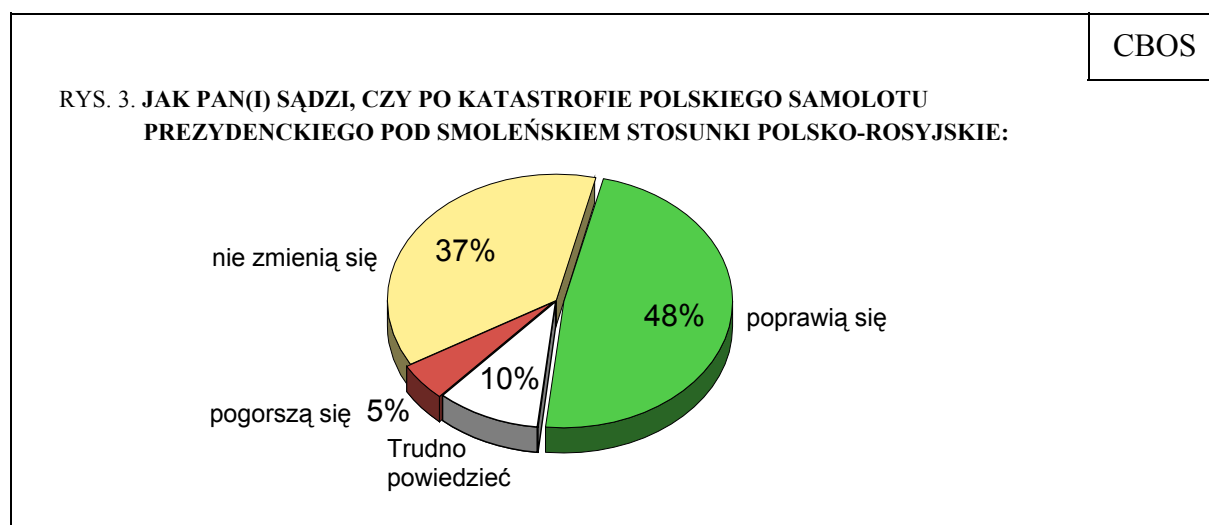
Ogólna postawa wobec Rosji przekłada się w dużym stopniu na to, jak postrzegane są jej relacje z Polską.

Tabela 6

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie. Czy są one:			
	dobrze	ani dobrze, ani złe	złe	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Możliwe	38	50	10	2
Niemożliwe	8	57	33	2
Trudno powiedzieć	5	65	12	18

STOSUNKI POLSKO-ROSYJSKIE A KATASTROFA POD SMOLEŃSKIEM

Niemal połowa Polaków (48%) sądzi, że po katastrofie polskiego samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem relacje między Polską i Rosją się poprawią, nieliczni (5%) uważają, że się pogorszą, a ponad jedna trzecia (37%) jest zdania, że nie ulegną zmianie.

We wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych najczęstsze są opinie o poprawie albo o braku zmian w relacjach polsko-rosyjskich. Na poprawę relatywnie częściej wskazują najstarsi ankietowani, osoby z wyższym wykształceniem i respondenci deklarujący lewicową orientację polityczną, na pogorszenie zaś – ponad dwukrotnie częściej niż przeciętnie najmłodsi badani oraz uczniowie i studenci.

Większość wyborców PO, PSL i SLD jest zdania, że po smoleńskiej tragedii stosunki między Polską i Rosją się ocieplą. Zwolennicy PiS są bardziej zachowawczy w swoich przewidywaniach w tym zakresie.

Tabela 7

Potencjalne elektoraty	Czy po katastrofie polskiego samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem stosunki polsko-rosyjskie:			
	poprawią się	nie zmienią się	pogorszą się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	64	28	4	4
PSL*	59	27	5	9
SLD*	55	36	2	7
PiS	40	43	8	10
Niezamierzający głosować	39	44	3	14

* Wyniki dotyczące tych elektoratów należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielkie ich liczebności w badanej próbie

Na opinie w tej sprawie wpływa również zainteresowanie polityką. Im ono większe, tym częściej badani sądzą, że stosunki między Polską i Rosją się poprawią.

Tabela 8

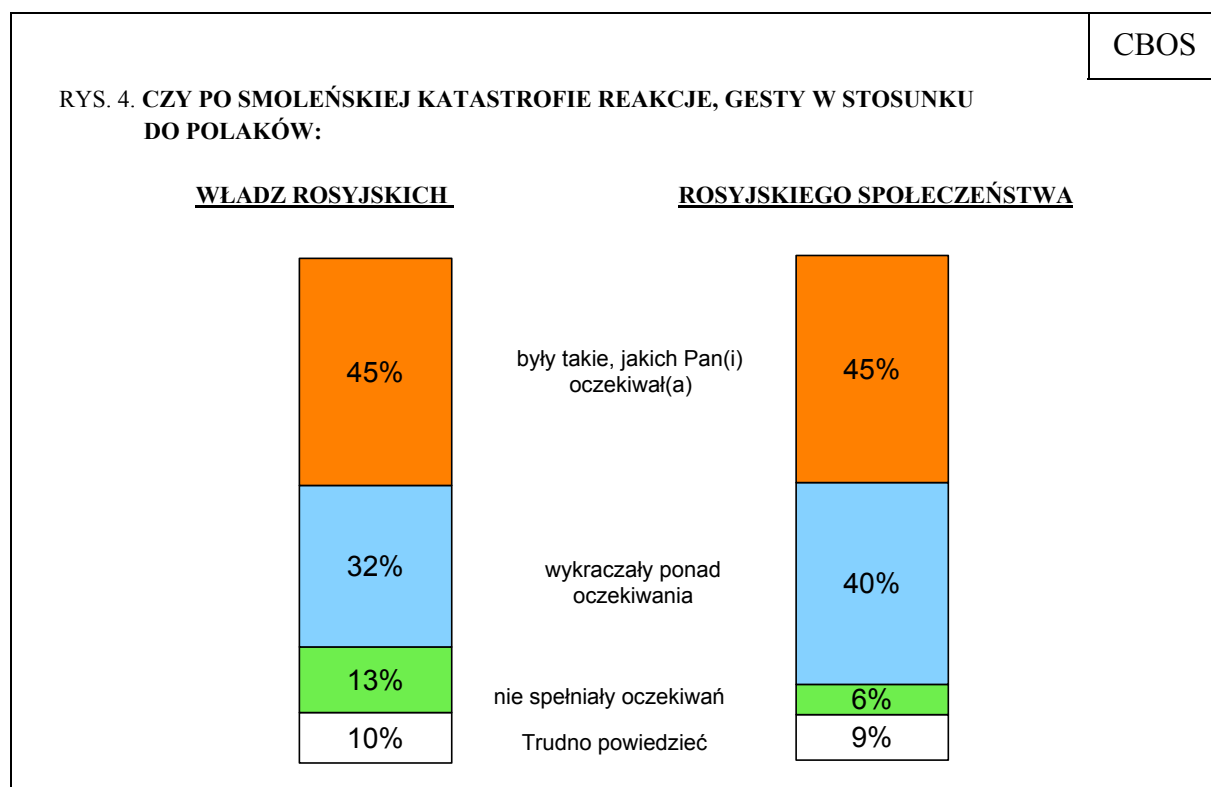
Zainteresowanie polityką	Czy po katastrofie polskiego samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem stosunki polsko-rosyjskie:			
	poprawią się	nie zmienią się	pogorszą się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Duże	64	27	3	6
Średnie	50	38	5	7
Niewielkie	41	44	6	9
Żadne	37	35	7	21

O poprawie stosunków polsko-rosyjskich po katastrofie wyraźnie częściej mówią respondenci wierzący w przyjazne i partnerskie relacje między Polską a Rosją niż ci, którzy w to wątpią.

Tabela 9

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Czy po katastrofie polskiego samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem stosunki polsko-rosyjskie:			
	poprawią się	nie zmieniają się	pogorszą się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Możliwe	65	25	3	7
Niemożliwe	11	73	11	5
Trudno powiedzieć	15	42	5	38

Prawie połowa badanych (45%) ocenia, że po smoleńskiej katastrofie reakcje i gesty Rosjan – władz rosyjskich oraz rosyjskiego społeczeństwa – w stosunku do Polaków były takie, jakich oczekiwali. Znacząca grupa respondentów uważa, że zachowanie władz rosyjskich i zwykłych obywateli było wyjątkowe (odpowiednio: 32% i 40%). Nieliczni twierdzą, że gesty współczucia były niewystarczające zarówno w przypadku władz (13%), jak i rosyjskiego społeczeństwa (6%).

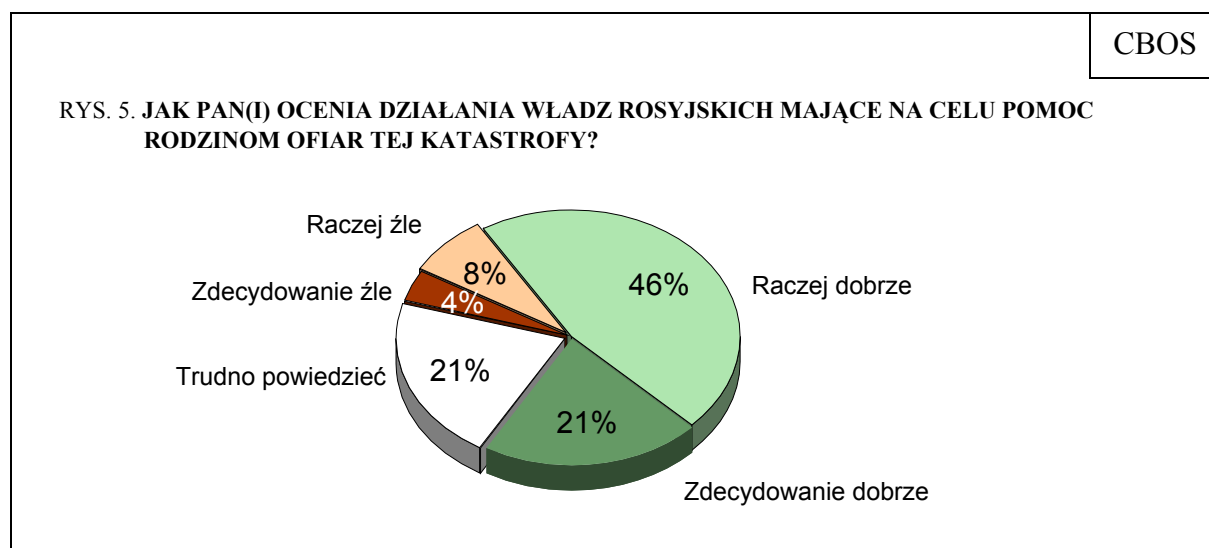
O tym, że były to reakcje i gesty wykraczające ponad oczekiwania, częściej niż ogół Polaków przekonani są badani z wyższym wykształceniem, mieszkańcy dużych miast. Reakcjami władz rosyjskich relatywnie częściej niż inni rozczarowani byli potencjalni wyborcy PiS oraz PSL, a także osoby niezamierzające głosować.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty	Czy reakcje, gesty władz rosyjskich w stosunku do Polaków po tej katastrofie:			
	były takie, jakich Pan(i) oczekiwał(a)	wykraczały ponad oczekiwania	nie spełniały oczekiwań	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PSL*	50	32	18	0
PO	48	42	5	5
PiS	44	26	24	6
SLD*	36	57	7	0
Niezamierzający głosować	40	23	18	19

* Wyniki dotyczące tych elektoratów należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielkie ich liczebności w badanej próbie

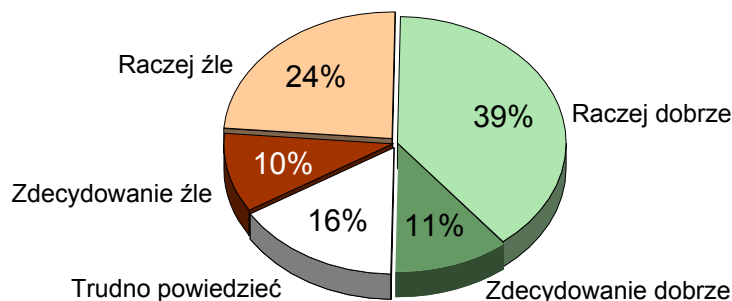
Dwie trzecie Polaków (67%) dobrze ocenia starania władz rosyjskich mające na celu pomoc rodzinom ofiar katastrofy pod Smoleńskiem, natomiast co ósmy (12%) je krytykuje.

Połowa opinii publicznej (50%) dobrze ocenia działania władz rosyjskich, które mają wyjaśnić przyczyny katastrofy polskiego samolotu prezydenckiego, jedna trzecia zaś (34%) wypowiada się o nich negatywnie.

CBOS

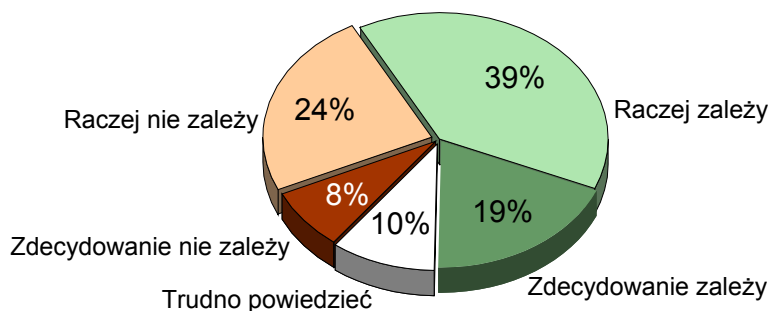
RYS. 6. JAK PAN(I) OCENIA DZIAŁANIA WŁADZ ROSYJSKICH MAJĄCE NA CELU WYJAŚNIENIE PRZYCZYŃ TEJ KATASTROFY?

Większość Polaków (58%) jest przekonana, że władzom rosyjskim zależy na wyjaśnieniu przyczyn katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem, jedna trzecia zaś (32%) ma co do tego wątpliwości.

CBOS

RYS. 7. CZY UWAŻA PAN(I), ŻE WŁADZOM ROSYJSKIM ZALEŻY NA WYJAŚNIENIU PRZYCZYŃ TEJ KATASTROFY CZY TEŻ NIE ZALEŻY?

Można zauważyć, że relatywnie częściej zarówno działania, jak i intencje Rosjan źle oceniają osoby, które charakteryzują się sceptyczną postawą wobec Rosji i możliwości ułożenia przyjaznych i partnerskich stosunków polsko-rosyjskich. Większość z nich uważa, że władzom rosyjskim nie zależy na wyjaśnieniu przyczyn katastrofy, a także – co pośrednio z tego wynika – źle pracują nad ich wyjaśnieniem.

Tabela 11

Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Czy uważa Pan(i), że władzom rosyjskim zależy na wyjaśnieniu przyczyn tej katastrofy czy też nie zależy?		
	Zależy	Nie zależy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Możliwe	70	22	8
Nieemożliwe	27	69	4
Czy możliwe są przyjazne i partnerskie stosunki między Polską a Rosją?	Jak Pan(i) ocenia działania władz rosyjskich mające na celu wyjaśnienie przyczyn tej katastrofy?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Możliwe	61	25	14
Nieemożliwe	26	66	8

Intencje i działania władz rosyjskich lepiej niż inni oceniają badani z wyższym wykształceniem, osoby będące w dobrej sytuacji materialnej, a także deklarujące lewicową orientację polityczną. Negatywne opinie są wyraźnie częstsze niż przeciętnie wśród najmłodszych respondentów (w tym uczniów i studentów), badanych źle oceniających swoje warunki bytu, a także wśród rolników, osób bezrobotnych oraz ankietowanych o przekonaniach prawicowych.

Potencjalni wyborcy PO, SLD i PSL w większości uważają, że Rosjanom zależy na wyjaśnieniu przyczyn katastrofy lotniczej pod Smoleńskiem. W elektoracie PiS opinie w tej kwestii są podzielone, niemniej przeważają ci, którzy mają wątpliwości.

Tabela 12

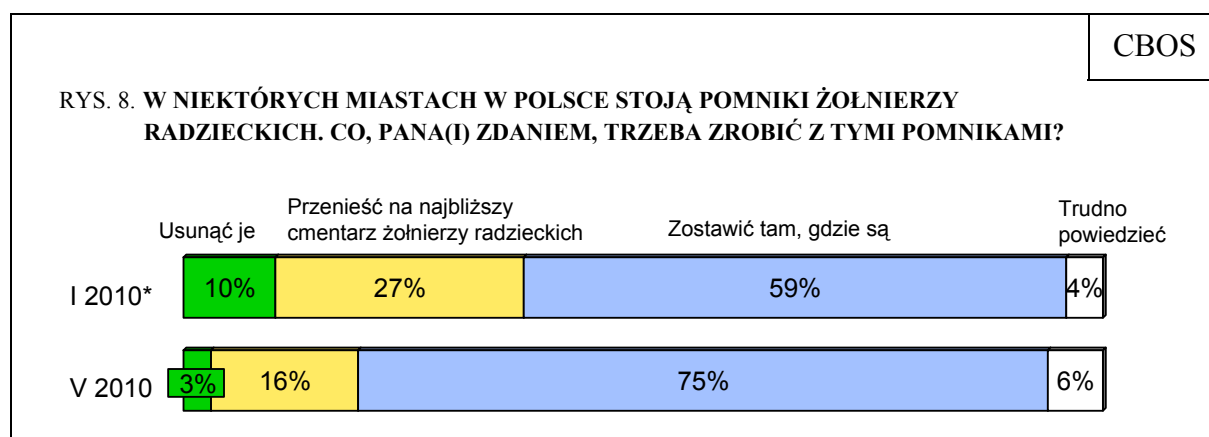
Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan(i), że władzom rosyjskim zależy na wyjaśnieniu przyczyn tej katastrofy czy też nie zależy?		
	Zależy	Nie zależy	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	76	20	4
SLD*	67	31	2
PSL*	64	32	4
PiS	43	50	7
Niezamierzający głosować	47	40	13

* Wyniki dotyczące tych elektoratów należy interpretować ostrożnie ze względu na niewielkie ich liczebności w badanej próbie

STOSUNKI POLSKO-ROSYJSKIE A PAMIĘĆ HISTORYCZNA

Przeszłość w mniejszym lub większym stopniu przekłada się na aktualne relacje między państwami. Z kolei obecne stosunki międzynarodowe kształtują postrzeganie przeszłości, wpływają na to, jak jest ona pamiętana. Wyraża się to m. in. w postawie wobec miejsc, przedmiotów i różnego rodzaju materialnych świadectw wydarzeń historycznych.

Trzy czwarte badanych (75%) na pytanie, co zrobić z pomnikami żołnierzy radzieckich znajdującymi się w Polsce, odpowiada, że należy pozostawić je tam, gdzie są. Co szósty (16%) uważa, że powinny być one przeniesione na najbliższe cmentarze żołnierzy radzieckich, a nieliczni (3%) są zdania, że trzeba je usunąć. Porównując obecne wyniki z tymi, które uzyskaliśmy w styczniu br., można powiedzieć, że choć ogólny stosunek Polaków do tej kwestii w zasadzie się nie zmienił, to o połowę zmniejszył się odsetek osób wskazujących na potrzebę ich przeniesienia czy usunięcia, a wyraźnie zwiększył – na pozostawienie ich tam, gdzie są.

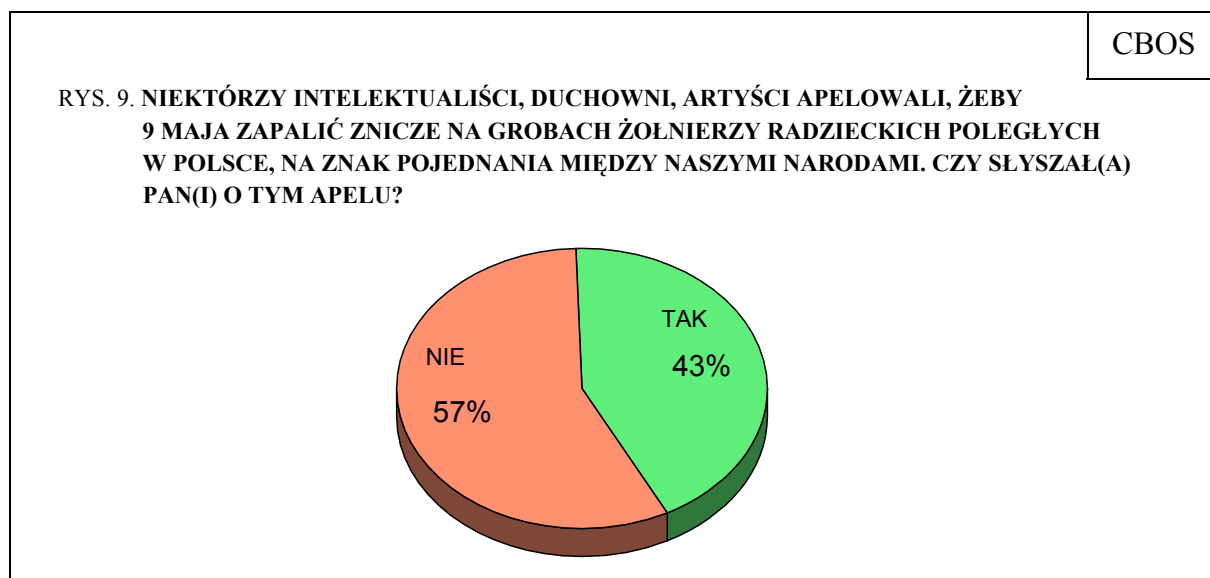

* Badanie przeprowadzone przez CBOS na zlecenie SGGW

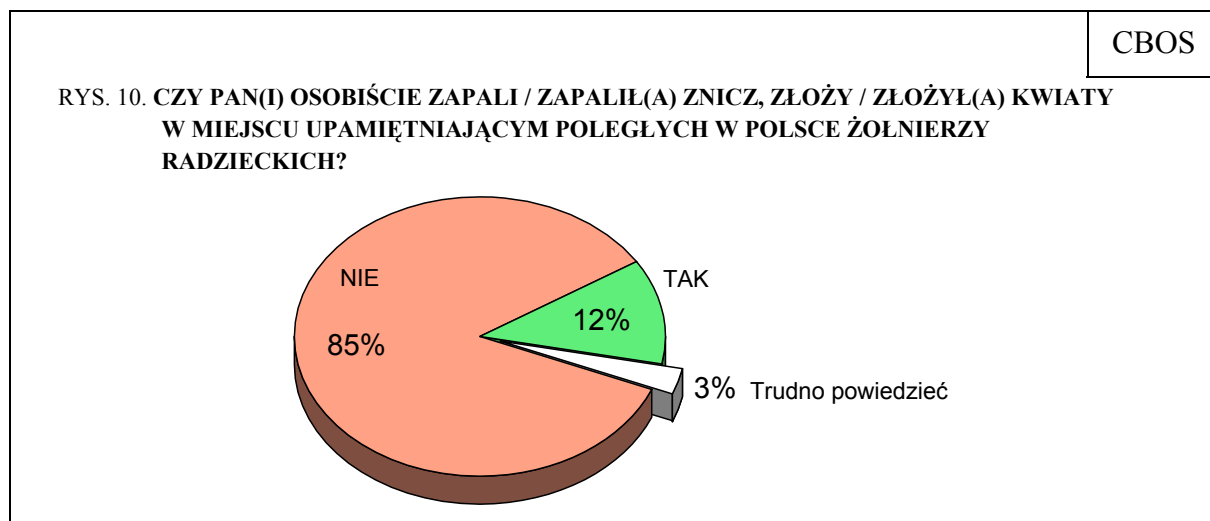
Niezależnie od cech społecznych i demograficznych respondenci przeważnie wyrażają opinię, że pomniki żołnierzy Armii Czerwonej należy pozostawić na ich obecnych miejscach. O tym, że powinno się je przenieść na pobliskie cmentarze żołnierzy radzieckich, relatywnie częściej niż inni przekonani są badani z wyższym wykształceniem, osoby praktykujące religijnie kilka razy w tygodniu, a także ankietowani o prawicowych poglądach politycznych. Oceny i opinie na temat stosunków polsko-rosyjskich nie przekładają się znacząco na postawę wobec tych pomników.

O apelu części intelektualistów, artystów i duchownych, którzy nawoływali, by 9 maja na znak symbolicznego pojednania między Polską a Rosją zapalić znicze na grobach

żołnierzy radzieckich poległych w naszym kraju, słyszało nieco ponad dwie piąte badanych (43%).

Na apel ten odpowiedział (lub zamierzał odpowiedzieć – badanie przeprowadzaliśmy od 8 maja) co ósmy Polak (12%). Ci, którzy słyszeli o apelu, tylko nieznacznie częściej niż pozostali deklarowali, że zapalili (lub zamierzali zapalić) znicze na grobach żołnierzy radzieckich (16% wobec 10%).

Wśród tych, którzy poszli na groby żołnierzy radzieckich, relatywnie częściej byli respondenci z największych aglomeracji miejskich, raczej osoby starsze niż młodsze, a także badani o lewicowych przekonaniach politycznych.

BEZPIECZEŃSTWO POLSKI W ŚWIECIE

Chcieliśmy również sprawdzić, czy katastrofa smoleńska spowodowała wzrost niepewności i obaw w sferze międzynarodowej, a także w jakim stopniu w kontekście potencjalnych niebezpieczeństw zmieniła ona wizerunek Rosji – państwa, ze strony którego Polacy najczęściej upatrywali zagrożenia. Trzeba zaznaczyć, że było to pytanie otwarte – ankietowani samodzielnie formułowali odpowiedź, wymieniali państwa, których Polska powinna się najbardziej obawiać.

Tabela 13

Których państw Polska powinna się najbardziej obawiać?	Odpowiedzi respondentów według terminów badań*						
	II '90	V '92	IX '04	XI '05	V '06	I '10	V '10
	w procentach						
Rosja (1990 - ZSRR)	25	45	44	67	59	50	49
Niemcy	88	58	35	21	23	14	17
Afganistan, Irak, „kraje arabskie”, „muzułmańskie”, „kraje, gdzie szerzy się terroryzm”	0	1	18	8	7	6	7
Stany Zjednoczone Ameryki	2	2	5	5	3	5	7
Chiny	-	-	-	-	3	2	4
Białoruś	-	3	5	12	11	2	3
Iran	-	-	-	-	3	2	2
Ukraina	3	30	5	7	5	2	2
Żadnych, Polska nie ma wrogów	3	5	6	5	7	20	20
Trudno powiedzieć	3	8	12	10	16	14	16

* W zestawieniu pominięto państwa wymieniane przez mniej niż 2% badanych. Procenty nie sumują się do 100, ponieważ ankietowani mogli podać więcej niż jedną odpowiedź.

W 2005 roku badanie przeprowadził Instytut Spraw Publicznych

Najczęściej wymieniana była Rosja (49%). Należy jednak podkreślić, że w stosunku do poprzedniego pomiaru (styczeń 2010) odsetek ankietowanych w zasadzie się nie zmienił, a w porównaniu z sondażami z lat 2005–2006 jest wyraźnie niższy. Zdaniem co szóstego respondenta (17%) Polska powinna się obawiać Niemiec. Od początku lat dziewięćdziesiątych poczucie zagrożenia ze strony Niemiec systematycznie maleje. Pozostałe państwa lub grupy państw były wymieniane rzadziej, w tym przede wszystkim kraje z islamskiej strefy kulturowej, budzące obawy związane z terroryzmem (7%). Tyle samo ankietowanych (7%) wymienia Stany Zjednoczone. Mocarstwo to najprawdopodobniej nie tyle samo kojarzy się badanym z potencjalnym zagrożeniem, ile raczej z konsekwencjami polsko-

-amerykańskich sojuszy i wspólnym udziałem w operacjach militarnych, które z kolei mogą zwiększyć zagrożenie terroryzmem.

Wśród państw, które – zdaniem ankietowanych – mogą stanowić zagrożenie, najrzadziej wymieniano: Chiny, Białoruś, Iran, Ukrainę. Jedna piąta badanych (20%) uważa, że nie ma państw, których Polska powinna się obawiać. W stosunku do lat ubiegłych grupa ta wyraźnie się zwiększyła.

O braku obaw relatywnie częściej mówią najstarsi respondenci. Rzadziej niż inni obawiają się oni Rosji, a nieco częściej Niemiec. Poczucie zagrożenia ze strony jakiegoś państwa stosunkowo często deklarują osoby z wyższym wykształceniem, które częściej niż gorzej wykształcone postrzegają zagrożenie zarówno ze strony Rosji, jak i Niemiec.

Po katastrofie lotniczej pod Smoleńskiem poprawił się wizerunek Rosji, a także oceny relacji między Polską i Rosją. Znaczna część opinii społecznej uważa, że po 10 kwietnia ocieplą się stosunki polsko-rosyjskie. Większość Polaków dobrze ocenia działania Rosjan mające na celu zbadanie przyczyn wypadku, a także sądzi, że mają oni wolę wyjaśnienia, jak było naprawdę.

Katastrofa polskiego samolotu prezydenckiego nie wpłynęła na postrzeganie bezpieczeństwa Polski w świecie. Poczucie zagrożenia ze strony innych państw jest ogólnie mniejsze niż w ubiegłych latach. Najczęściej dotyczy Rosji i Niemiec. Warto jednak podkreślić, że katastrofa ta nie zmieniła poziomu obaw przed zagrożeniem ze strony Rosji.

Opracował
Michał FELIKSIAK

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia obecne stosunki polsko-rosyjskie? Czy są one:				Liczba osób
		dobrze	ani dobre, ani złe	złe	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		29	52	15	4	997
Płeć	Mężczyźni	30	52	16	2	475
	Kobiety	28	53	14	5	522
Wiek	18-24 lata	25	55	19	1	133
	25-34	24	60	12	4	191
	35-44	26	53	17	3	160
	45-54	30	55	11	4	147
	55-64	32	47	18	2	186
	65 lat i więcej	35	44	13	8	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	26	52	18	4	374
	Miasto do 20 tys.	31	54	11	4	131
	20-100 tys.	31	52	14	3	192
	101-500 tys.	30	55	11	3	165
	501 tys. i więcej mieszk.	31	49	16	4	135
Wykształcenie	Podstawowe	26	48	17	8	253
	Zasadnicze zawodowe	32	50	16	2	255
	Średnie	29	54	14	3	337
	Wyższe	28	59	12	1	152
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	32	57	9	3	85
	Średni personel, technicy	25	61	13	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	26	64	9	1	65
	Pracownicy usług	15	68	12	5	72
	Robotnicy wykwalifikowani	38	44	15	4	115
	Robotnicy niewykwalifik.	33	45	19	3	50
	Rolnicy	23	40	32	4	47
	Pracujący na własny rach.	20	57	17	6	47
Bierni zawodowo	Renciści	32	47	15	6	75
	Emeryci	35	49	11	4	204
	Uczniowie i studenci	26	56	17	1	77
	Bezrobotni	23	54	19	4	85
	Gospodynie domowe i inni	25	50	22	4	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	26	58	14	3	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	34	54	9	3	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	28	57	12	3	229
	prywatnym gosp. rolnym	23	42	32	3	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	25	53	16	6	184
	501-750	34	47	16	3	119
	751-1000	33	48	16	4	154
	1001-1500	28	59	10	3	129
	Powyżej 1500 zł	33	54	12	1	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	47	28	4	186
	Średnie	28	55	13	4	443
	Dobre	34	51	11	4	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	22	51	23	4	53
	Raz w tygodniu	31	52	13	3	493
	1-2 razy w miesiącu	29	50	18	3	138
	Kilka razy w roku	27	52	16	6	185
	W ogóle nie uczestniczy	25	57	13	4	128
Poglądy polityczne	Lewica	38	48	13	1	138
	Centrum	32	54	11	3	331
	Prawica	26	50	22	2	305
	Trudno powiedzieć	23	55	13	9	223

Tabela 2

		Jak Pan(i) sądzi, czy po katastrofie polskiego samolotu prezydenckiego pod Smoleńskiem stosunki polsko-rosyjskie:				Liczba osób
		poprawią się	pogorszą się	nie zmienią się	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		48	5	37	10	997
Płeć	Mężczyźni	53	4	36	6	475
	Kobiety	44	6	38	12	523
Wiek	18-24 lata	43	13	37	6	133
	25-34	45	5	44	5	191
	35-44	48	4	41	7	160
	45-54	46	3	39	12	148
	55-64	50	3	38	9	186
	65 lat i więcej	56	4	25	15	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	46	5	40	10	374
	Miasto do 20 tys.	47	2	43	8	131
	20-100 tys.	50	8	33	9	192
	101-500 tys.	51	5	34	10	165
	501 tys. i więcej mieszk.	51	6	36	7	135
Wykształcenie	Podstawowe	44	7	35	14	253
	Zasadnicze zawodowe	48	5	41	6	255
	Średnie	47	6	38	9	336
	Wyższe	57	1	34	7	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	61		31	8	85
	Średni personel, technicy	45	8	35	12	33
	Pracownicy adm.-biurowi	51	4	32	13	65
	Pracownicy usług	37	5	52	6	72
	Robotnicy wykwalifikowani	54	2	37	7	115
	Robotnicy niewykwalifik.	39	6	45	10	50
	Rolnicy	41	5	40	13	47
Pracujący na własny rach.	43	6	45	7	47	
Bierni zawodowo	Renciści	50	5	34	12	75
	Emerycy	52	3	33	12	204
	Uczniowie i studenci	43	11	43	2	77
	Bezrobotni	45	13	35	8	85
	Gospodynie domowe i inni	47	7	37	10	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	45	2	41	12	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	45	1	44	11	79
	sekt. prywat. poza rolnict.	50	5	39	5	229
	prywatnym gosp. rolnym	43	6	45	6	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	41	5	45	8	184
	501-750	58	6	27	10	119
	751-1000	49	5	36	11	154
	1001-1500	53	2	36	9	129
	Powyżej 1500 zł	57	3	37	4	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	40	6	41	12	186
	Średnie	46	5	38	10	442
	Dobre	55	4	35	6	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	45	5	39	12	53
	Raz w tygodniu	50	5	35	11	494
	1-2 razy w miesiącu	45	7	44	5	137
	Kilka razy w roku	50	7	34	9	185
	W ogóle nie uczestniczy	46	2	45	7	128
Poglądy polityczne	Lewica	63	5	25	7	138
	Centrum	47	4	41	8	331
	Prawica	51	5	37	7	306
	Trudno powiedzieć	38	7	40	15	222

Tabela 3

		Jak Pan(i) ocenia działania władz rosyjskich mające na celu wyjaśnienie przyczyn tej katastrofy?			Liczba osób
		Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		50	34	16	997
Płeć	Mężczyźni	53	32	16	475
	Kobiety	48	35	16	523
Wiek	18-24 lata	51	36	13	133
	25-34	50	33	18	191
	35-44	51	38	11	160
	45-54	54	31	15	148
	55-64	46	38	16	186
	65 lat i więcej	51	27	22	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	45	35	20	375
	Miasto do 20 tys.	51	34	15	131
	20-100 tys.	56	32	12	192
	101-500 tys.	58	29	13	164
	501 tys. i więcej mieszk.	47	37	16	135
Wykształcenie	Podstawowe	45	32	23	253
	Zasadnicze zawodowe	46	41	14	255
	Średnie	52	35	14	336
	Wyższe	64	22	14	153
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	66	20	15	85
	Średni personel, technicy	60	38	2	33
	Pracownicy adm.-biurowi	56	26	18	65
	Pracownicy usług	46	36	18	72
	Robotnicy wykwalifikowani	51	36	13	115
	Robotnicy niewykwalifik.	57	22	20	50
	Rolnicy	46	44	9	47
	Pracujący na własny rach.	51	28	21	47
Bierni zawodowo	Renciści	47	35	19	75
	Emeryci	45	34	20	204
	Uczniowie i studenci	55	40	5	77
	Bezrobotni	43	43	13	85
	Gospodynie domowe i inni	44	30	26	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	54	33	13	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	48	41	10	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	57	25	18	228
	prywatnym gosp. rolnym	50	42	8	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	41	44	16	184
	501-750	52	32	15	119
	751-1000	55	33	12	154
	1001-1500	61	22	17	129
	Powyżej 1500 zł	65	25	9	143
Ocena własnych war. mater.	Źle	41	40	19	186
	Średnie	48	36	17	442
	Dobre	59	28	13	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	47	42	10	53
	Raz w tygodniu	48	35	17	494
	1-2 razy w miesiącu	59	29	12	137
	Kilka razy w roku	51	29	20	185
	W ogóle nie uczestniczy	49	37	14	128
Poglądy polityczne	Lewica	67	26	7	138
	Centrum	57	30	13	331
	Prawica	48	40	12	306
	Trudno powiedzieć	33	35	32	222

Tabela 4

		Czy uważa Pan(i), że władzom rosyjskim zależy na wyjaśnieniu przyczyn tej katastrofy czy też nie zależy?			Liczba osób
		Zależy	Nie zależy	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		58	32	10	996
Płeć	Mężczyźni	60	32	8	476
	Kobiety	56	33	11	520
Wiek	18-24 lata	52	41	7	133
	25-34	57	35	7	191
	35-44	58	35	7	160
	45-54	64	28	8	148
	55-64	58	28	14	186
	65 lat i więcej	59	29	12	178
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	37	12	374
	Miasto do 20 tys.	57	35	8	131
	20-100 tys.	67	27	5	192
	101-500 tys.	61	28	11	164
	501 tys. i więcej mieszk.	61	31	8	135
Wykształcenie	Podstawowe	55	34	11	253
	Zasadnicze zawodowe	54	37	9	256
	Średnie	58	33	9	335
	Wyższe	71	21	8	152
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	73	22	5	85
	Średni personel, technicy	68	25	7	33
	Pracownicy adm.-biurowi	61	26	13	65
	Pracownicy usług	58	36	6	72
	Robotnicy wykwalifikowani	58	34	8	116
	Robotnicy niewykwalifik.	59	31	9	50
	Rolnicy	44	47	9	47
	Pracujący na własny rach.	52	34	14	47
Bierni zawodowo	Renciści	52	31	17	74
	Emeryci	61	29	10	203
	Uczniowie i studenci	54	39	7	77
	Bezrobotni	53	42	5	85
	Gospodynie domowe i inni	57	31	12	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	61	29	10	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	57	36	7	79
	sekt. prywat. poza rolnict.	64	28	8	230
	prywatnym gosp. rolnym	48	48	4	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	51	37	12	184
	501-750	60	33	8	120
	751-1000	59	33	8	154
	1001-1500	70	16	14	129
	Powyżej 1500 zł	68	28	4	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	43	41	15	186
	Średnie	57	33	10	441
	Dobre	67	27	6	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	58	38	4	54
	Raz w tygodniu	56	33	10	492
	1-2 razy w miesiącu	61	33	6	137
	Kilka razy w roku	62	26	12	185
	W ogóle nie uczestniczy	56	35	9	128
Poglądy polityczne	Lewica	75	21	4	138
	Centrum	62	29	8	331
	Prawica	53	39	8	305
	Trudno powiedzieć	48	36	16	222

Tabela 5

		W niektórych miastach w Polsce stoją pomniki żołnierzy radzieckich. Co, Pana(i) zdaniem, trzeba zrobić z tymi pomnikami?				Liczba osób
		Usunąć je	Przenieść na najbliższy cmentarz żołnierzy radzieckich	Zostawić tam, gdzie są	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		3	16	75	6	997
Płeć	Mężczyźni	3	19	75	4	476
	Kobiety	3	14	75	7	521
Wiek	18-24 lata	6	16	78	1	133
	25-34	2	19	72	7	190
	35-44	3	17	75	6	160
	45-54	2	18	75	4	149
	55-64	2	16	78	3	186
	65 lat i więcej	3	13	74	10	179
Miejsce zamieszkania	Wieś	2	15	78	6	374
	Miasto do 20 tys.	5	16	78	2	131
	20-100 tys.	1	16	77	6	192
	101-500 tys.	4	23	66	7	165
	501 tys. i więcej mieszk.	6	14	74	6	135
Wykształcenie	Podstawowe	4	12	73	11	253
	Zasadnicze zawodowe	2	16	80	2	255
	Średnie	3	18	77	3	337
	Wyższe	3	22	67	8	152
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	19	71	6	85
	Średni personel, technicy	2	5	83	9	33
	Pracownicy adm.-biurowi	4	15	74	6	65
	Pracownicy usług		21	74	5	72
	Robotnicy wykwalifikowani		16	79	5	116
	Robotnicy niewykwalifik.	4	8	86	2	50
	Rolnicy		10	80	10	47
	Pracujący na własny rach.	6	15	76	3	47
Bierni zawodowo	Renciści	5	22	68	6	75
	Emeryci	3	13	77	7	204
	Uczniowie i studenci	7	20	72	2	77
	Bezrobotni	2	22	69	6	85
	Gospodynie domowe i inni		24	70	6	42
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	19	73	3	134
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	16	73	6	79
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	15	79	5	230
	prywatnym gosp. rolnym		15	81	5	46
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	4	18	72	6	184
	501-750	1	14	81	4	120
	751-1000	2	15	73	10	154
	1001-1500	5	14	76	5	129
	Powyżej 1500 zł	3	18	77	2	143
Ocena własnych war. mater.	Złe	5	14	73	8	186
	Średnie	2	18	74	6	443
	Dobre	3	16	77	4	368
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	1	29	59	10	54
	Raz w tygodniu	2	17	77	5	493
	1-2 razy w miesiącu	2	16	77	5	138
	Kilka razy w roku	5	10	78	8	185
	W ogóle nie uczestniczy	7	19	69	5	127
Poglądy polityczne	Lewica	2	11	80	6	138
	Centrum	3	12	81	4	331
	Prawica	3	25	67	5	305
	Trudno powiedzieć	3	14	75	8	223